

NHẬN XÉT VỀ MƯA LỚN ĐIỆN RỘNG NĂM 1993 TRÊN LÃNH THỔ VIỆT NAM

KS. NGUYỄN NGỌC THỤC
KS. LƯƠNG CAO DŨNG
Cục Dự báo KTTV

1. Tình hình mưa lớn diện rộng năm 1993

Có 20 đợt mưa lớn diện rộng xảy ra trong năm 1993 xấp xỉ với trung bình nhiều năm

Tháng V tuy có nhiều đợt mưa rào và dông ở Bắc Bộ, có khi kèm theo cả tố lốc và mưa đá nhưng lượng không lớn. Các đợt mưa lớn diện rộng thực sự bắt đầu từ giữa tháng VI ở Bắc Bộ rồi chuyển dần về phía Nam và kết thúc vào tháng XII ở các tỉnh từ phía nam Khu 4 đến Phú Yên, Khánh Hòa

Bảng 1

Tháng	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Tổng số
Số đợt	2	1	5	3	4	3	2	20

Các đợt mưa lớn năm 1993 phân bố tương đối đều trên các khu vực và phù hợp với trung bình nhiều năm. Ở Bắc Bộ, đợt mưa lớn cuối cùng xảy ra vào giữa tháng X, ở các tỉnh từ Nghệ An đến Thừa Thiên - Huế và Tây Nguyên mưa lớn bắt đầu từ tháng VI và kéo dài đến tháng XII, các tỉnh từ Quảng Nam - Đà Nẵng đến Bình Thuận bắt đầu muộn hơn, từ tháng X và kéo dài đến giữa tháng XII.

Bảng 2

Khu vực	Tháng	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Tổng số
	Bắc Bộ và Thanh Hóa		2	1	3	2	1		
Nghệ An đến Thừa Thiên - Huế			1	1	1	2	1	1	7
QNDN đến Bình Thuận						3	3	1	7
Tây Nguyên			1	2		2	1	1	7
Nam Bộ			1	2	1				4

2. Một vài đặc điểm về hình thế synop

Năm 1993, không có một cơn bão hoặc ATNĐ nào đổ vào Bắc Bộ. Bão số 1, bão số 3 và bão số 6 vào đất liền tỉnh Quảng Đông (Trung Quốc) rồi dấy lên thành vùng áp thấp tới tỉnh Quảng Tây gần biên giới Việt Trung; bão số 2 trước khi đổ bộ vào đất liền

giữa Thanh Hóa và Nghệ An đã suy yếu nhanh chóng gần như trở thành một ANTD, và cũng như các cơn bão vào Quảng Đông do không có tác động kết hợp của một hoàn lưu khí quyển nào khác nên hầu hết các đợt mưa lớn ở Bắc Bộ không kéo dài, lượng mưa diện rộng phổ biến 25 - 50 mm, đợt mưa có lượng lớn nhất cũng chỉ tới 100 - 200 mm nhưng diện hẹp (đông bang ven biển Bắc Bộ). Vì vậy, mưa lớn năm 1993 ở Bắc Bộ không gây ra lũ lụt đáng kể nên hậu quả do mưa lớn gây ra ít hơn nhiều so với những năm qua.

Như đã nói ở trên, đầu và giữa mùa mưa năm nay không có một cơn bão hoặc ATND nào ảnh hưởng đến các tỉnh ven biển miền Trung, trong khi vào thời kỳ này đường trục của dải hội tụ nhiệt đới đi qua Bắc Bộ, nên tới cuối tháng VIII ở các tỉnh ven biển Trung Bộ từ nam Khu 4 trở vào không những không xảy ra một đợt mưa vừa mưa lớn nào mà ngay cả mưa diện rộng cũng không có, vì vậy hạn hán kéo dài, đặc biệt ở các tỉnh Quảng Bình, Quảng Trị và Thừa Thiên - Huế nắng nóng khô hạn nghiêm trọng gây thiệt hại rất nặng nề cho sản xuất nông nghiệp và cây trồng.

Ngược lại, từ tháng X đến tháng XII, không những dải ITCZ hoạt động mạnh mẽ ở khu vực Nam Trung Bộ mà cơn bão số 10 (tháng XI), cơn bão số 11 (tháng XII) đã ảnh hưởng trực tiếp đến nam khu vực này (nhiều hơn mọi năm) trong khi các đợt không khí lạnh tác động liên tục ở phía bắc, nên nhiều đợt mưa to, rất to và lũ lớn xảy ra liên tiếp dồn dập ở các tỉnh từ nam Khu 4 vào tới tỉnh Phú Yên, Khánh Hòa đã gây thiệt hại to lớn với khoảng 200 người chết... (xem bảng 3 - phần thiệt hại), điển hình là đợt mưa đặc

Bảng 3. Các đợt mưa lớn diện rộng năm 1993

Số TT	Ngày tháng	Khu vực	Tổng lượng mưa (mm)	Các điểm đặc biệt	Hình thức gây mưa	Thiệt hại
1	2	3	4	5	6	7
01	14-VI	Bắc Bộ	25-50		KKL nén dải áp thấp qua Bắc Bộ	
02	29-VI	Bắc Bộ	25-50		Ảnh hưởng gián tiếp của bão số 1 (đổ bộ vào Quảng Đông - Trung Quốc)	
03	12-VII	Bắc Bộ	25-50	Chòm Giăng	Bão số 2 đổ bộ vào Quỳnh Lưu - Tĩnh Gia	
	10-13-VII	Bắc Khu 4 Tây Nguyên và Nam Bộ	100-150 80-100	177 Playku 129	Gió mùa Tây Nam mạnh ở rìa tây nam hoàn lưu bão số 2	
04	29-VII -1-VIII	Tây Nguyên Nam Bộ	100-150 25-50		Gió mùa tây nam mạnh với xoáy thuận mở ở Nam Trung Bộ	

Bảng 3 (tiếp theo)

1	2	3	4	5	6	7
05	8-9-VIII	Tây Nguyên Nam Bộ	100-150 25-50	Bảo Lộc 129	Gió mùa tây nam mạnh	
06	16-19 -VIII	Bắc Bộ và Thanh Hóa	50-150	Phả Lại 177	Dải hội tụ nhiệt đới qua Bắc Bộ bị nén yếu ở phía bắc	
07	21-23 -VIII	Bắc Bộ và Thanh Hóa Riêng Hà Bắc Quảng Ninh	50-100 100-200	Cửa Ông 252	Ảnh hưởng gián tiếp của bão số 3 (đổ bộ vào Quảng Đông - Trung Quốc)	
08	29-31 -VIII	Bắc Bộ Khu 4	50-100 150-250	Vinh 273 Hà Tĩnh 275	Bão số 4 đi tới sát bờ biển Quảng Trị, Quảng Bình suy yếu thành vùng áp thấp đi lên bắc Khu 4	
09	2-3-IX	Nam Bộ	25-50	Cần Thơ 146	Gió mùa tây nam mạnh ở phía nam ITCZ qua Trung Bộ	
10	9-10-IX	Đồng bằng Bắc Bộ và Thanh Hóa Nghệ An đến Quảng Bình	100-200 200-400	Hà Tĩnh 456	ITCZ hoạt động ở Trung Bộ; trên ITCZ có nhiều động xoáy thuận đêm 8-IX đi vào Quảng Ngãi, Bình Định	Úng ngập 25000 ha lúa ở Nghệ An
11	18-19 -IX	Bắc Bộ và Thanh Hóa Riêng ven biển Bắc Bộ	25-50 100-150	Phủ Lý 183	Ảnh hưởng gián tiếp của bão số 6 (đổ bộ vào Quảng Đông - Trung Quốc) nhẹ qua Bắc Bộ	
12	1-5-X	Hà Tĩnh đến QNDN Quảng Ngãi đến Khánh Hòa Riêng Phú Yên Tây Nguyên Đắc Lắc	200-300 300-500 >1000 200-400 300-500	Củng Sơn 1120 Phủ Lâm 1122 Tuy Hòa 1225 Madrác 596	Xoáy thuận nhiệt đới trên ITCZ tồn tại lâu dài ngoài khơi Nam Trung Bộ có tác động của không khí lạnh tăng cường liên tục	Người chết: 75; nhà sập, ngập: 3154; lúa, hoa màu: 46500 ha; cầu cống bị trôi: 27

Bảng 3 (tiếp theo)

1	2	3	4	5	6	7
13	7-9-X	Lâm Đồng Bình Thuận	150-250		Nhiều động xoáy thuận ở vùng biển Nam Trung Bộ trên dải ITCZ	
14	16-21-X	Hà Tĩnh đến	200-500	Kỳ Anh 1002 Đông Tâm 995 Hà Tĩnh 715	Nhiều động xoáy thuận ở ngoài khơi Nam Trung Bộ trên dải ITCZ, có tác động của không khí lạnh tăng cường liên tục	Người chết: 12; người bị thương 28; người mất tích : 2; lúa, hoa màu: 8071 ha; cầu, cống bị trôi: 6; tuyến bị trôi: 45; nhà ngập, hư hại: 12250
		Quảng Trị riêng H. Tĩnh	500-700			
		bắc Q. Bình Q. Ngãi đến	100-200			
		Bình Định Phú Yên	200-300			
15	29-X	Bắc Bộ Thanh Hóa	25-50 50-100	Thạch Thành 140	Không khí lạnh với hoạt động của fron lạnh	
16	20-21 -XI	Hà Tĩnh đến Thừa Th. Huế	50-100		Không khí lạnh xuống Trung Bộ	
17	23-24 -XI	T.T. Huế đến	50-100	An Hòa 534	Bão số 10 đổ bộ vào Phú Yên có tác động của không khí lạnh	Người chết: 71; người mất tích: 59; nhà đổ sập: 5601; thuyền trôi và hư hại: 213
		Q. Ngãi đến	300-500			
		Phú Yên Tây Nguyên	100-150			
18	25-29 -XI	Q. Ngãi đến Khánh Hòa	200-400	Sơn Giang 469	Không khí lạnh tăng cường liên tục trong khi nhiều động xoáy thuận ở vùng biển ngoài khơi Nam Trung Bộ.	
19	8-9-XII	T.T. Huế đến Khánh Hòa Tây Nguyên	50-100		Bão số 11 đổ bộ vào giữa Khánh Hòa và Ninh Thuận	Người chết: 41; người mất tích: 25; người bị thương: 13; nhà trôi, sập: 725; thuyền hư hại: 31
20	15-17 -XII	Hà Tĩnh đến T.T. Huế	50-100		Không khí lạnh mạnh	

biệt to 1-5/X từ Quảng Ngãi đến Khánh Hòa và 16-21/X từ Hà Tĩnh đến Bắc Quảng Bình.

Do có nhiều bão hoạt động trên biển Đông và hoạt động mạnh mẽ của dải ITCZ ở Nam Trung Bộ kéo theo sự mạnh lên của gió mùa tây nam, thêm nữa, một số cơn bão sau khi đổ bộ vào Nam Trung Bộ đã đi vào Tây Nguyên nên năm nay ở khu vực này có nhiều đợt mưa lớn (7 đợt), phân bố đều theo các tháng; riêng đợt 1-5/X hầu hết các nơi thuộc tỉnh Đắc Lắc mưa 300 - 500 mm, có nơi như Madrac 595,5 mm, đây là lượng mưa hiếm thấy ở khu vực này.

3. Hậu quả của mưa lớn

Các đợt mưa to đến rất to xảy ra ở các tỉnh Trung Bộ do tác động kết hợp của không khí lạnh và ITCZ đã gây ra thiệt hại lớn về người và tài sản. Các đợt mưa lớn do bão gây ra có lượng mưa không quá lớn, thiệt hại về người và tài sản của các đợt này chủ yếu do gió bão gây ra. (Xem bảng 3 - Phân thiệt hại).

Đợt mưa	Thời gian	Địa điểm	Loại thiệt hại
1	1-5/X	Đắc Lắc	Thiệt hại về người và tài sản
2	6-10/X	Đắc Lắc	Thiệt hại về người và tài sản
3	11-15/X	Đắc Lắc	Thiệt hại về người và tài sản
4	16-21/X	Đắc Lắc	Thiệt hại về người và tài sản
5	22-26/X	Đắc Lắc	Thiệt hại về người và tài sản
6	27-31/X	Đắc Lắc	Thiệt hại về người và tài sản
7	1-5/II	Đắc Lắc	Thiệt hại về người và tài sản